

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 87/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. R., zastúpeného advokátom Mgr. Igorom Cibulom, Advokátska kancelária, Ulica 29. augusta 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava I z 24. septembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 49/2012 a postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 6. novembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 107/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2013 doručená sťažnosť M. R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 24. septembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 49/2012 a postupom a uznesením Krajského

súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zo 6. novembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 107/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je okresným súdom vykonávané trestné konanie pre trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Sťažovateľ voči osobe predsedu senátu prejednávajúceho jeho trestnú vec vzniesol námietku zaujatosti. Predseda senátu uznesením sp. zn. 2 T 49/2012 z 24. septembra 2012 vyslovil svoju nezaujatosť. Predmetné uznesenie napadol sťažovateľ sťažnosťou, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos 107/2012 zo 6. novembra 2012 zamietol ako nedôvodnú podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu predkladá sťažovateľ argumentáciu, v ktorej poukazuje na procesné pochybenie prvostupňového súdu rozhodujúceho o uplatnenej námietke zaujatosti, kde podľa vyjadrenia sťažovateľa okresný súd nesprávne aplikoval namiesto zodpovedajúceho ustanovenia § 32 ods. 3 Trestného poriadku ustanovenie § 32 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažovateľ na tomto mieste dôvodí: *„Ako vyplýva z uznesenia (dôkaz č. 2), ktorým sa predseda senátu nevyklúčil, tak nerozhodoval o námietke zaujatosti senát, ale rozhodoval predseda senátu sám a teda v rozpore s ustanovením § 32 ods. 3 Trestného poriadku.“*

Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd, ktorý rozhodoval o jeho sťažnosti, si nesplnil povinnosť *„preveriť z právnej stránky, či v celom konaní, v priebehu ktorého sa vytvárali podklady pre uznesenie OS, nedošlo k porušeniu Trestného poriadku, alebo iných mimotrestných právnych predpisov, ktoré sú súčasťou právneho poriadku, lebo právo nemôže byť založené na neprávne“*. V postupe krajského súdu vidí sťažovateľ porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti v závere sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby vo veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného

práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a uznesením okresného súdu z 24. septembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 49/2012 a postupom a uznesením krajského súdu zo 6. novembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 107/2012, predmetné uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom zaručeným čl. 46 ods. 1 ústavy označenými postupmi a uzneseniami okresného súdu a krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. Podľa neho rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkrétnej veci, a poskytnúť tak ochranu označeným základným právam alebo slobodám sťažovateľa, porušenie ktorých namieta (III. ÚS 181/04).

Sťažovateľ sa ochrany svojich práv vo vzťahu k označenému postupu a uzneseniu okresného súdu mohol podľa zákona účinne domáhať (a aj sa domáhal) využitím opravného prostriedku (sťažnosti) podľa § 185 a nasledujúcich Trestného poriadku. V tomto kontexte bol krajský súd ako druhostupňový súd povinný poskytnúť ochranu základnému právu sťažovateľa, porušenie ktorého namieta v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Právomoc ústavného súdu je preto (s ohľadom na znenie čl. 127 ods. 1 ústavy) bezprostredne vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu a k procesnému postupu okresného súdu predchádzajúcemu tomuto uzneseniu vylúčená.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu, ako aj jeho uznesením z 24. septembra 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/49/2012 odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V právomoci ústavného súdu tak zostalo posúdenie otázky, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľa proti predmetnému uzneseniu a postupu okresného súdu sú zlučiteľné s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného čl. 46 ods. 1 ústavy garantujúceho právo na nestranný a nezávislý súd.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil tieto okolnosti, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal:

Proti sťažovateľovi je okresným súdom vykonávané trestné konanie pre trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona, v rámci ktorého sťažovateľ uplatnil námietku zaujatosti smerujúcu voči predsedovi senátu. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 49/2012 z 24. septembra 2012 bolo rozhodnuté tak, že predseda senátu vyslovil svoju nezaujatosť, keď v odôvodnení uznesenia konštatoval, že *„nie je zainteresovaný na skutkoch, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie a necíti sa byť zaujatý“*. Uznesenie okresného súdu napadol sťažovateľ sťažnosťou, v ktorej poukázal na vydané opravné uznesenie, ďalej namietal nezákonnosť postupu predsedu senátu, keď bolo rozhodnuté o jeho ponechaní vo väzbe, a tiež pochybenie pri rozhodovaní týkajúce sa nesprávneho zloženia senátu. V sťažnosti dôvodnosť uplatnenej námietky zaujatosti opieral sťažovateľ aj o tvrdenie o vyhrážkach proti jeho osobe zo strany predsedu senátu, keď ho mal tento *„varovať“* pred poskytovaním informácií o jeho trestnej veci médiám. Krajský súd podanú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. V odôvodnení uznesenia krajský súd poukázal v prvom rade na to, že časť námietok sťažovateľa smeruje len proti procesnému postupu okresného súdu, a teda o týchto námietkach v súlade s ustanovením § 32 ods. 6 Trestného poriadku nebude konať. Vo vzťahu k zvyšnej časti argumentácie sťažovateľa prezentovanej v sťažnosti krajský súd vysvetlil, že vylúčenie zákonného sudcu z prerokovávanej veci sa musí opierať o také pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ktoré majú objektívny základ, a nestačí len subjektívny pocit strany o nedostatku nezávislosti súdu. Krajský súd na tomto mieste poukázal na vyjadrenie predsedu senátu, v ktorom tento prezentoval jednak svoju nezainteresovanosť na skutkoch, pre ktoré trestné stíhanie vedie, a jednak nepravdivosť tvrdení sťažovateľa o vyhrážkach, ktoré mu mal adresovať, a teda svoju nezaujatosť vo veci sťažovateľa. Krajský súd na základe uvedeného uzavrel, že vyjadrenie predsedu senátu považuje za dostatočne hodnoverné a iné závažné dôvody preukazujúce pochybnosti o nestrannosti predsedu senátu nezistil.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov

a ktoré sa stali základom na ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 2 Trestného poriadku ak z dôvodov uvedených v § 31 oznámi svoju zaujatosť zapisovateľ alebo vznesie námietku jeho zaujatosti strana, o vylúčení rozhodne orgán, ktorý ho na spísanie zápisnice o úkone pribral, v konaní pred súdom predseda senátu.

Podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 na základe námietky vznesenej niektorou zo strán v iných prípadoch ako podľa odseku 2 rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú. O tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4 alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na znenie v prípade sťažovateľa relevantných ustanovení Trestného poriadku (§ 31 ods. 1 a § 32 ods. 6 Trestného poriadku).

V prvom rade prezentoval krajský súd obsah ustanovenia § 32 ods. 6 Trestného poriadku a kvalifikoval časť argumentácie sťažnosti ako námietky týkajúce sa výlučne procesného postupu okresného súdu, o ktorých sa nekoná. Krajský súd interpretoval dotknutú právnu úpravu zdôrazňujúc, že procesný postup konajúceho súdu možno napadnúť len prostredníctvom opravných prostriedkov, a uzavrel, že o predmetných námietkach sťažovateľa v zmysle uvedeného konať nebude.

V ďalšom bode krajský súd poskytol výklad ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré taxatívne vymedzujú dôvody opodstatňujúce pochybnosti o nezaujatosti súdu a ostatných subjektov činných v trestnom konaní, existencia ktorých smeruje k vylúčeniu označených subjektov z vykonávania úkonov trestného konania. V nadväznosti na to krajský súd zdôraznil, že aplikácia citovaného ustanovenia Trestného poriadku prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia skutočnosti vzbudzujúcej pochybnosť o nezaujatosti úradnej osoby pre jej pomer k veci alebo k osobám, ktorých sa úkon dotýka, jednoznačne preukázaná, a že pre takýto záver nepostačuje len subjektívny pocit strany. Krajský súd vyhodnotil stanovisko predsedu senátu o jeho osobnej nezainteresovanosti, či už ide o prerokovávanú vec alebo o osobu sťažovateľa, ako nespochybnené, a teda dôveryhodné. Krajský súd zároveň skonštatoval, že u predsedu senátu, proti ktorému námietka zaujatosti smeruje, nezistil žiadne iné skutočnosti, ktoré by spochybňovali jeho nestrannosť v prerokováanej veci sťažovateľa.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v trestnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania veci pre jeho zaujatosť v zmysle § 31 a § 32 Trestného poriadku. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom nie je však povinnosť konajúceho súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vylúčiť z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci sudcu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho

prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (obdobne napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Krajský súd vo svojom rozhodnutí v rámci interpretácie dotknutej právnej úpravy, teda príslušných ustanovení Trestného poriadku, náležite vysvetlil otázku kvality opodstatnených dôvodov zakladajúcich pochybnosť o nezaujatosti sudcu smerujúcich k jeho vylúčeniu z úkonov trestného konania. V nadväznosti na to sa krajský súd vyjadril ku konkrétnej námietke sťažovateľa a posúdil ju v kontexte predostretej interpretácie ako neopodstatnenú.

Krajský súd na základe podrobného a logického odôvodnenia vyvodil skutkový záver (ktorého vyvodenie bolo v jeho výlučnej právomoci) o nedostatku relevantných skutkových okolností spochybňujúcich neustrannosť dotknutého sudcu a na to nadväzujúci právny záver o vecnej správnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

Vychádzajúc zo zistených okolností a opierajúc sa o citované ustanovenia relevantnej právnej úpravy ústavný súd konštatuje, že v odôvodnení namietaného uznesenia sa krajský súd vysporiadal s námietkami sťažovateľa v dostatočnej miere, v súlade s podstatou a účelom príslušnej právnej úpravy (§ 31 a § 32 Trestného poriadku) takým spôsobom, že vyvodené právne závery korešpondujú so skutkovými zisteniami, a preto ich nemožno kvalifikovať ako arbitrárne a porušujúce základné právo sťažovateľa garantované čl. 46 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa predstretú v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, ktorú sťažovateľ posunul do popredia, a to sťažovateľom prezentované nedostatky postupu okresného súdu, keď o uplatnenej námietke zaujatosti rozhodol samostatne predseda senátu za podmienok, keď mal rozhodovať celý senát okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu ako sťažnostnej inštancie, ktorý sa pri preskúmaní sťažnosti zameral iba na meritum veci, teda na náležité vecné posúdenie opodstatnenosti vznesenej námietky zaujatosti, z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti nevybočil z medzí požadovaných ústavných limitov označeného základného práva, pretože práve uvedeným vecným prieskumom poskytol predmetnému právu náležitú ochranu.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo treba preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vychádzajúc z uvedených skutočností posúdil ústavný súd sťažnosť vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Tos 107/2012 zo 6. novembra 2012 ako zjavne neopodstatnenú a odmietol ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2014